

Jugoslavien och balkannibalismen

Kjell Albin Abrahamsons Balkan betyder berg är en mycket obehaglig och bra bok, som säger betydligt mer än hundratals rutinmässiga radio- och TV-inslag av denne och andra reportrar.

Ögonblicksbilder från före detta semesterparadis, det kommunistiska A-barnet, det vill säga X-Jugoslavien:

Saklitteratur

Kjell Albin Abrahamson
Balkan betyder berg
Ficher & Co 1995

Mycket ung, död flicka på sjukhus. Utsatt för gruppvåldtäkt av ett halvduzin soldater, seger- och alkoholberusade. Försvarende sig och rev ut ett öga på en av gärningsmännen. Straff – en mjölkflaska bankades upp i hennes vagina och krossades sedan med uppreppade slag av en pistolkolv. Resultat – ett underliv som såg ut som om "döm stoppat upp en handgranat där". Kommentar: "Din turkiska hora!... du hade kunnat få smaka härlig, serbisk soldatkak men du valde själv glasmästarns". Mamma, som var åsna vittne, hängde sig i en livrör.

Djurskötningen i Sarajevo ligger mitt i stridslinjen mellan serbiska krypskyttar och bosniska försvarare. Det var ohälsosamt att försöka mata djuren – ett antal djurskötare sköts när de försökte. Alltså fick djuren klara sig själva. Giraffer, örnar och vargar svalst ihjäl. Sist på plan var en stor brunbjörn – Bamsefar – som livnärde sig genom att äta upp två mindre kollegor.

Han serb, hon bosniska, båda 25 år och kära i varandra sedan gymnasiet; försökte muta sig ut ur Sarajevo med tyska mark (1 DM = 58,8 kg femtusenendinarsedlar). De sköts förstås – hon kröp döende närmare liket av sin fästman för att omfamna sin älskade. Ingen sida ville hämta Romeo och Julia, som låtit passionen trotsa den etniska tabugränsen. I den stekande hetan svällde deras kroppar groteskt, stanken var vidrig.

Några impressionistiskt fångade incidenter från *Balkan Betyder Berg*, nedtecknade av Sveriges Radios korrespondent i det sönderfallande Jugoslavien –

Idrottsminister på villolvägar

Ibland vilar det något riktigt rörande över den högljudna lilla provinsen längst i norr – Sverige alltså. Riket skall få en statsminister som inte behärskar något främmande språk, har en kulturminister som inte vet något om kultur och en idrottsminister som inte vet något om idrott. Etc.

Men fru Ulvskog inställer sig i en god rörelsetradition när det gäller idrott, i den meningen att hon ger rörelsen äran för alla

Kjell Albin Abrahamson. Det är en mycket obehaglig och bra text, som säger betydligt mer än hundratals rutinmässiga radio- och TV-inslag av denne och andra reportrar.

Johnnie och Sony

Abrahamsons mycket personliga bok har författats av en ganska utbränd krigskorrespondent som, under tre års tid med "Johnnie och Sony" (Walker och Walkman) som enda permanenta resällskap, dagligen konfronterats med människodjurets alla avigsidor. Under sommarlovet ställer han med största tvekan upp på en militärpsykiatrisk debriefing i sex seanser.

Psykiatrikern konstaterar i tidens fullbord, att A enligt olika kategoriindelningar lider av övervikt, psoriasis, begynnande alkoholism samt så kallad "posttraumatisk stress-disorder" med i värsta fall risk för mental invaliditet". Abrahamsons bok är ett förhoppningsvis framgångsrikt katharsisförsök att liggande offer för att kontrollera att de är döda.

Krigskorrespondentens arbetsrutiner är krävande på olika sätt – 90 procent vegeterande och 10 procent action. I likhet med alla krigsturistande sarajevokändisar, blöta konfliktforskarskäg, bedagade aktriser med flera, måste man ostentativt bära skyddsväst och hjälm. Ingendera skyddar mot dagens ammunition men hjälmen uppskattas av ambulanspersonalen, eftersom hjärnan vid olycksfall ligger samlad under hjälm och inte utspridd i terrängen.

Plommonbrännvinn

Dagens arbete utförs av hälsoskäl före lunch – därefter kan man lätt drabbas av Slivovitj-effekten, det vill säga alla soldater är så benämningslöst berusade på plommonbrännvin, att de skjuter efter allt som rör sig. Arbetsveckans schema är sedan uppdelat i en femdagarscykel.

Första dagen – stäppbesök vid en eller annan front – pang, pang, pang! och hemmaredaktionen får garanterad orgasm. Andra dagen – flyktningläger med hulande kvinna. Det är ju Balkan, "så varenda kärring bölar ju, svårigheten ligger ju snarare i att hitta någon tant som inte gråter, så att man kan höra vad fan hon säger." Tredje dagen – besök på Antikrigscentrum där "fredsputtar" orerar om hur vansinnigt allt är. Fjärde dagen – politikerintervju, gärna med psy-

svenska idrottsfrågningar. Vi vet ju att Ingvar Carlsson alltid brukar kvista ut till Arlanda när Tre Kronor eller något annat landslag med färska framgångar i bagaget anländer, och tacka Partiet för dessa.

Minnesstund

Ulvskog vill alltså inte vara sämre. När hon på Norrköpings kommuns minnesstund för Gunnar Nordahl, hyllade denne, passade hon programenligt på att hylla sig och de sina. Ty Nordahl, hette det, var ett stycke svensk historia, fattigpojkens

Krigets grymhet. En serbisk soldat sparkar på liggande offer för att kontrollera att de är döda.

kopatisk psykiater, som säger att det aldrig varit så bra eller så illa som just nu. Femte dagen – sjukhusbesök, där man amputerar utan Albyl och saknar allting inklusive Salvekvick. Sedan börjar man om igen och igen och igen.

Offer och bödlar byter plats i stumfilmstempo. Grundtips: diaboliska serber och muslimska martyrer – men var inte för säkra i före detta "Folkdemokratin" (Titosemantisk innovation) är allt möjligt – gardera därför med kryss. Politikerna beställer krig av generalerna och sedan tar kriget befäl över båda. Desinformationen står som spön i backarna och alla ljuger som ögonvittnen. De mest extrema fördomar om Balkan eller med Abrahamsons term "Balkannibalien" bekräftas oavbrutet.

Turkar

Om Sverige lider av historieanorexi – det Högsta Väsendet skapade Branting och så vidare – är före detta Jugoslavien ett terminaloffer, lidande av historiebulimi. Allt händer talmystiskt den 28 juni – den världshistoriska peripeti som utspelades när serberna fick stryk av turkarna på Trastfältet detta datum 1389 (Narva, Poltava och inkarnationen i en smäll). Andra Balkankriget samma datum 1913, de famösa skotten i Sarajevo sam-

som tack vare "välfärdssamhället" fick chansen att bli ekonomiskt oberoende (antingen det blev han för övrigt aldrig).

Där ser man. Vi som vet att en boll är rund trodde i vår enfald att det var det kapitalistiska, italienska storföretaget AC Milan som åstadkom den saken. I "välfärdssamhället" ansågs det som en stor synd att tjäna pengar på idrott.

AC Milan alltså. Är signor Berlusconi bekant? Inte. Fråga fru Wallström, hon kanske kan ge besked.

MATS GELLERFELT

ma datum 1914 – grunden till dagens onda – den nya författningen samma datum 1921, relegeringen från Kominform samma datum 1948...

För det historielösa Sverige är ju detta en mardröm. Historia är ju något fint och bra, rötter och så – inte "A tale told by an idiot full of sound and fury, signifying nothing." Särskilt beklämmande och förvirrande är den obestridliga och ymniga förekomsten av "onda" människor, dessutom regelvidrigt utspridda över olika etniska grupper, klasser och kön.

Inte alltigenom god

För de svenska rousseauanerna är det svårt att skilja *the bad guys* från *the good guys* men obehagligt lätt att urskilja en mängd *mad guys*. I ett land där försvarsmministern *ex officio* låter meddela, att han först i mogen ålder, under vännen och svartalfen Olof Palmes förfarna ledning, insåg "att människan inte är alltigenom god" och där samme riksmarsk blev bestörd av att före detta SSU-bekantingar, sedermera u-landsdiktatorer var mer intresserade av att köpa svenska vapen än av ams-kurser, är så dansat svårt att smälta.

Abrahamson summerar: "En vacker dag skall jag säga det offentligt: Civiltjänstningen är bara sympatisk tills man börjar prata med den. Då visar det sig att alla mödrar, fruar och systrar är lika stora fanatiker, att de alla har sina män vid fronten och är stolta över det."

Barnen är naturligtvis definitionsmässigt oskyldiga vare sig detta beror på sinnetts renhet eller lemmarnas vekhet (Augustinus). Klart är emellertid att en uppväxt i skuggan av alla fanatikernas kamp mot alla sannolikt kommer att plantera en hämndlysten draksädd i unga sinnen, som kan avkasta många framtida 28 juni.

Den jugoslaviska ormgropens infernaliska logik och dynamik skildrades poetiskt av Rebecca West i *Black Lamb Grey Falcon* (1941) – ett psykologiskt, antro-

pologiskt, kulturhistoriskt och politiskt mästerverk med en textmassa i Krig och fred-klass.

Lammet och Falken nämns inte av Abrahamson och torde inte vara sönderläst av de linslusiga fredsmäklare, som i en sky av sägsån och ett konfettiregn av vapenstillestånd och fredstraktater irrar runt i manegen för att i sinom tid drabbas av verklighetskatt i form av den obligatoriska knallpaken.

Guldbröllop

FN, som firar guldbröllop med sig självt, är en föga smaklig cocktail bestående av minst en tredjedel korruption, en tredjedel ineffektivitet och en tredjedel skenhelighet. De blå baskrarna, som lockas till valplatsen av äventyrslystnad och OB-tillägg, skriker patetiskt på assistans från sina gröna motsvarigheter (US Marines) för att klara sig ut ur "de fredade zonerna" med livet i behåll. Fredsvännerna begär "bomber för fred" – *what's next?*

Under Andra Världskriget ägnade sig de mytomspunna, jugoslaviska partisanerna (Ustasja, tjetniker med flera) åt att ta kål på varandra med förströdda blickar mot den nominella fienden Tyskland. En 81-årig veteran, som just sett sin rullstolsbundna hustru sprängas i bitar av en med sadistisk långsamhet framrullad handgranat, erinrar sig med nostalgisk gripenhet, att nazisterna betedde sig som veritabla "zhentlmen".

Alla som önskar att ytterligare fem tusen etniska blomster skall prunka, bör läsa Balkan betyder berg och ta en kall dusch samt begrunda sociologen Otto Kleinbergs definition av en gammaldags nation: "Ett samhälle som förenas av gemensamma vanföreställningar om sitt ursprung och en gemensam aversion mot sina grannar."

SVANTE FOLIN